

INGLIZ TILINI O'QITISHDA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH EVOLUTSIYASI

Dilnoza Eshonova Abrorovna

Abdulla Avloniy nomidagi pedagoglarni kasbiy rivojlantirish va
yangi metodlarga o'rgatish milliy-tadqiqot instituti doktoranti
eshonova_dilnoza@mail.ru

Annotatsiya

Ushbu maqola ingliz tilini o'qitish jarayonida o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish evolyutsiyasini tahlil qiladi. An'anaviy yondashuvlardan boshlab, kommunikativ va integratsiyalashgan yondashuvlar orqali zamonaviy texnologiyalarning integratsiyasigacha bo'lgan bosqichlar ko'rib chiqiladi. Loyihaga asoslangan o'qitish va o'z-o'zini o'rganish jarayonlari haqida ma'lumot berilib, bu jarayonlar o'quvchilarning ijodkorlik va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini qanday rivojlantirishiga e'tibor qaratiladi. Maqola, shuningdek, tashqi muhitning global muloqotdagi o'rni va ta'lim muassasalarining innovatsion yondashuvlarni joriy etish zarurligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: integratsiya, kompetensiya, texnologiya, refleksiya an'anaviy yondashuv, kommunikativ yondashuv.

Annotation

This article analyzes the evolution of developing students' communicative competence in the process of teaching English. It discusses the stages from traditional approaches to communicative and integrated methods, culminating in the integration of modern technologies. The text highlights project-based learning and self-directed learning processes, focusing on how these approaches enhance creativity and independent thinking skills among students. Additionally, the article emphasizes the role of external environments in global communication and the necessity for educational institutions to implement innovative approaches.

Keywords: integration, competence, technology, reflection, traditional approach, communicative approach.

Анотация

В данной статье анализируется эволюция развития коммуникативной компетенции студентов в процессе обучения английскому языку. Рассматриваются этапы от традиционных подходов до коммуникативных и интегрированных методов, включая

внедрение современных технологий. Обращается внимание на проектное обучение и процессы самообразования, подчеркивая, как эти подходы способствуют развитию креативности и независимого мышления у студентов. Также статья акцентирует внимание на роли внешней среды в глобальной коммуникации и необходимости внедрения инновационных подходов в образовательные учреждения.

Ключевые слова: интеграция, компетентность, технология, рефлексия, традиционный подход, коммуникативный подход.

Kirish

Ingliz tili global muloqot tili sifatida o'zining ahamiyatini oshirib bormoqda. Shu sababdan, ingliz tilini o'qitish jarayonida o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish zarurati ham ortmoqda. Ushbu maqolada kommunikativ kompetensiyaning rivojlanish evolutsiyasi, uning asosiy yondashuvlari va metodologiyalari haqida batafsil tahlil qilinadi.

Muammoning qo'yilishi va dolzarbligi

Ingliz tilini o'qitish jarayonida kommunikativ kompetensiyaning rivojlantirilishi muammosi dolzarb hisoblanadi, chunki globalizatsiya va axborot texnologiyalarining rivojlanishi sharoitida o'quvchilar o'zaro samarali muloqot qilish qobiliyatiga ega bo'lishlari zarur. Tahririy yondashuvlardan an'anaviy metodlarga o'tish, shuningdek, zamonaviy pedagogik metodlarni joriy etish, o'quvchilarni real hayotdagi muloqot vaziyatlariga tayyorlashda muhimdir. Bu jarayon, ko'pincha, o'qituvchilar va ta'lim muassasalarining an'anaviy metodlarga qaramligi sababli to'siqlarga duch keladi.

1. An'anaviy yondashuvlar

XX asrning boshlarida ingliz tilini o'qitish usullari asosan an'anaviy yondashuvlarga tayangan. Bu yondashuvda grammatika, lug'at va yozma ishlar asosiy o'rinda edi. O'quvchilar ko'pincha o'qish va yozish vazifalariga e'tibor berishardi, natijada, real hayotdagi muloqot ko'nikmalari kam rivojlanar edi. Ushbu usul o'quvchilarning tilni real vaziyatlarda qo'llash imkoniyatlarini cheklab qo'ydi va ularning kommunikativ kompetensiyalarini pasaytirdi.

2. Kommunikativ yondashuv

1970-yillarda til o'qitishda yangi yondashuvlar joriy qilindi. Kommunikativ yondashuv o'quvchilarga tilni real hayotda samarali qo'llashga qaratildi. Bu yondashuvda rol o'ynash, guruhli muhokama va interaktiv mashqlar kabi metodlar qo'llanildi. O'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifoda etish imkoniyatiga ega bo'lib, o'zaro muloqot ko'nikmalarini rivojlantirdilar.

Bunday yondashuv, shuningdek, o'quvchilarning o'zaro hamkorlikda ishlash qobiliyatini oshirdi.

3. Integratsiyalashgan yondashuv

1980-yillarda kommunikativ yondashuv yanada takomillashdi. Madaniyat va kontekstning ahamiyati oshdi, chunki til o'rganish jarayoni faqat grammatik qoidalar va lug'at bilan cheklanmasligi kerakligi anglandi. O'quvchilarga boshqa madaniyatlar bilan tanishish, ularning tarixiy va madaniy kontekstlarini tushunish imkoniyatlari yaratildi. Bunday integratsiyalashgan yondashuv o'quvchilarning madaniyatlararo muloqotni o'rganishga va global miqyosda fikrlashga undadi.

4. Texnologiyalarning integratsiyasi

2000-yillardan boshlab, texnologiyalarning rivojlanishi ingliz tilini o'qitishda yangi imkoniyatlar yaratdi. Internet, mobil ilovalar va multimedia vositalari o'quvchilarga muloqot qilish va tilni o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qilish imkoniyatini taqdim etdi. Onlayn resurslar, videokonferensiyalar va interaktiv o'yinlar orqali o'quvchilar real vaqt rejimida muloqot qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu jarayon kommunikativ kompetensiyani oshirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, o'quvchilarni global jamoatchilik bilan bog'laydi.

5. Loyihaga asoslangan o'qitish

Loyihaga asoslangan o'qitish metodologiyasi orqali o'quvchilar real hayotdagi vazifalarni bajarishga undaladi. Ushbu yondashuv orqali o'quvchilar o'z fikrlarini ifoda etish, guruhda ishlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Loyihalarga asoslangan o'qitish o'quvchilarning ijodkorligini va mustaqil fikrlash qobiliyatini oshiradi. Masalan, o'quvchilar ingliz tilida maqola yozish, taqdimotlar tayyorlash yoki turli madaniyatlar haqida tadqiqotlar o'tkazish orqali o'z kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishlari mumkin.

6. O'z-o'zini o'rganish va refleksiya

Hozirgi kunda o'quvchilarning o'z-o'zini o'rganishiga e'tibor berilmoqda. O'quvchilar o'z maqsadlarini belgilab, muvaffaqiyat va xatolarini tahlil qilish orqali kommunikativ kompetensiyasini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Refleksiv o'qish va yozish jarayonlari o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini oshiradi, shuningdek, o'z-o'zini baholash va o'z rivojlanishlarini nazorat qilish imkoniyatini yaratadi.

7. Tashqi muhit va global muloqot

Bugungi kunda ingliz tilini o'rganish jarayonida tashqi muhitning roli ham muhim. O'quvchilar xalqaro tadbirlarda, konferensiyalarda va onlayn platformalarda ishtirok etish orqali real muloqot tajribasini orttirishadi. Bunday tajribalar ularning kommunikativ ko'nikmalarini oshirishga yordam beradi va ular uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

Muammoga yechim va takliflar

1. **Yondashuvni yangilash:** Ta'lim muassasalari o'qitish jarayonida kommunikativ va integratsiyalashgan yondashuvlarni qo'llashlari zarur. Bu, o'quvchilarga tilni real hayotda qo'llash imkoniyatini yaratadi va ularning kommunikativ kompetensiyasini oshiradi.
 2. **Texnologiyalarni integratsiya qilish:** Zamonaviy texnologiyalarni, jumladan, interaktiv o'yinlar, onlayn platformalar va multimedia resurslarini ta'lim jarayoniga jalb etish o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularning muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.
 3. **Loyihaga asoslangan o'qitish:** Loyihaga asoslangan o'qitish metodologiyasini joriy etish, o'quvchilarga real hayotdagi muammolarni hal qilishda yordam beradi. Bunday yondashuv o'quvchilarning ijodkorligini va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.
 4. **O'z-o'zini o'rganish va refleksiya:** O'quvchilarga o'z-o'zini o'rganish jarayonida ko'mak berish, ularning o'z maqsadlarini belgilash va natijalarni tahlil qilish imkoniyatlarini yaratadi. Refleksiya jarayoni, shuningdek, o'z ko'nikmalarini baholash va rivojlantirishda yordam beradi.
 5. **Xalqaro tajriba almashish:** O'quvchilarga xalqaro tadbirlarda ishtirok etish imkoniyatlarini yaratish, ularning kommunikativ ko'nikmalarini mustahkamlash va madaniyatlararo aloqalarni rivojlantirishga xizmat qiladi.
 6. **O'qituvchilarni malaka oshirish:** O'qituvchilarni yangi metodlar va texnologiyalar bilan tanishtirish, ularning malakalarini oshirish zarur. Ta'lim tizimida o'qituvchilarning sifatli tayyorgarligi muvaffaqiyatli o'qitishning asosiy omili hisoblanadi.
- Ushbu takliflar, o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish jarayonini samarali qilishda yordam beradi va ingliz tilini o'qitishda yangi yondashuvlarni amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Ingliz tilini o'qitishda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish evolutsiyasi doimiy ravishda davom etmoqda. Har bir yangi yondashuv o'quvchilarga tilni qiziqarli va samarali o'rganish imkoniyatini beradi. Bu esa ularga global miqyosda muvaffaqiyatli muloqot qilish, madaniyatlararo aloqalarni o'rnatish va xalqaro maydonda raqobatbardosh bo'lish

imkoniyatini yaratadi. O'qituvchilar va ta'lim muassasalari, shuningdek, o'quvchilarning ehtiyojlariga mos ravishda innovatsion yondashuvlarni joriy etishlari zarur, chunki bu jarayon ularning kelajakdagi muvaffaqiyatlariga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Canale, M., & Swain, M. (1980). **Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing.** *Applied Linguistics*, 1(1), 1-47.
2. Littlewood, W. (2004). **Communicative Language Teaching: An Introduction.** Cambridge University Press.
3. Harmer, J. (2007). **The Practice of English Language Teaching.** Pearson Longman.
4. Nunan, D. (1991). **Language Teaching Methodology.** Prentice Hall.
5. Johnson, K. & Johnson, H. (1998). **Communicative Methods in Language Teaching.** Cambridge University Press.
6. Warschauer, M. (2000). **The Changing Face of Language Learning: The Impact of Information Technology.** *Language Teaching*, 33(2), 134-152.
7. Brown, H. D. (2001). **Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy.** Pearson Education.